

КАУШИТАКИ УПАНИШАДА

Част 0 от „Упанишади“

Превод от санскрит: Колчо Ковачев, —

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

1. Читра, [потомък на] Гангя искаше да извърши жертвоприношение [и] избра сина на Аруни [за жрец] . Той [пък] изпрати сина си Шветакету: „Извърши жертвоприношение за него“. [Читра] попита пристигналия: „Сине на Гаутама, има ли в света скрито място, където ще ме заведеш или може би има друг път и ти ще ме заведеш в света?“ Той отвърна: „Не знам това, но ще попитам учителя си.“ И той приседна до баща си и каза: „Той ме пита за това и това. Какво да отвърна?“ — „Аз също не зная. Нека изучим ведите и да приемем това, което ще ни дадат другите. Да идем там.“ Той взе едно [парче] дърво, отиде при Читра, потомъка на Гангя и каза: „Дойдох при теб [като ученик].“ [Читра] му отвърна: „Ти си достоен за Брахма, Гаутама, не си високомерен. Ела, ще те обуча.“

2. После [Читра] каза: „Наистина, всички, които си тръгват от света, отиват към луната. От тяхната прана тя набъбва в първата половина на месеца, а през втората половина на месеца отново ги поражда. Наистина луната е врата на небесния свят. Който ѝ отговаря [правилно], тя го пуска, а който не отговаря, тя го излива в този свят като дъжд. Той се преражда на този свят в облика на червей или комар или на птица или на тигър или на лъв или на риба или на носорог или на човек или в облика на нещо друго — съответно на своите действия, съответно на своите знания. Него, дошлия, луната го пита: «Кой си ти?» Той трябва да отвърне: «О, сезони! Семето ми е донесено от сияйния [луната], от петнадесеторния, новородения, местопребиваването на предците. Вкарайте ме в мъж, извършващ зачеване; чрез мъжа, извършващ зачеване, ме излейте в утроба. Така бях роден, възрадвайки се като дванайстия или тринайстия месец; от дванайстия или тринайстия месец като от баща. Знам това, знам обратното на това, затова, сезони, заведете ме при безсмъртието. Чрез тази истина, чрез този тапас аз съм сезон, потомък на сезон.» — «Кой си ти?» — «Аз съм ти.» — Луната го пуска.

3. Тръгвайки по пътя на боговете, той влиза в света на огъня [агни], той [след това] влиза в света на вятъра [ваю], в света на Варуна, в света на Адитя, в света на Индра, в света на Праджапати, в света на Брахма. В този свят на Брахма наистина е езерото Ара, часовете Йештиха, реката Виджара, дървото Тиля, местността Саюджа, обиталището Апараджита, двамата портиери Индра и Праджапати, палата Вибху, тронът Вичакшана, паланкинът Амитауджас, прекрасната Манаси и подобната на нея Чакшуши тъкат тези светове с цветя; там са апсарите Амба и Амбияви и реката Амбая. Там [в този свят] отива този, който знае това. Брахманът се приближава до него и казва: «Чрез моята слава достигна той реката Виджара, той няма да остарее.»

4. Петстотин апсари вървят към него — сто с плодове в ръце, сто с [козметични] кремове в ръце, сто с гирлянди в ръце, сто с дрехи в ръце, сто с благовония в ръце. Те го украсяват с брахмански украшения. Украсен с украшения, познавайки Брахма, той отива към Брахма. Той се приближава към езерото Ара и го преминава [само] чрез ум [манас]; който знае предишното идва и се потапя в него. Той отива при часовете Йештиха и те бягат от него. Той отива при реката Виджара и я преминава само чрез ум [манас]. Там той се отърсва от добрите и лошите дела. При роднините, които той обича, отиват добрите дела, при нелюбимите — лошите дела. Както коларят гледа двете колела на колесницата, така и той гледа надолу към деня и нощта, добрите и лошите дела и към всички противоположности. Незавършил нито добри, нито лоши дела, познавайки Брахма, той отива при Брахма.

5. Той отива при дървото Тиля и в него прониква брахманско благоухание. Той отива в местността Саюджа и в него прониква сока на Брахма. Той отива в обиталището Апараджита и в него прониква брахманска сила. Той отива при двамата портиери Индра и Праджапати и те двамата бягат от него. Той влиза в палата Вибху и в него прониква брахмански блясък. Той отива при трона Вичакшана: двата предни крака [на трона] са мелодиите [саман] Брихад и Ратхантара; двата задни крака са Шяита и Наудхаса; двете надлъжни [пръчки] са Вайрупа и Вайраджа; двете напречни — Шаквара и Райвата. Този [трон] е разумът [праджна], защото чрез разума се различава. Той отива при паланкина Амитауджас, който е дишането

[прана], Предните крака са миналото и бъдещето, задните — богатство и храна. Горните [части] са Бхадра и Яджняджжня. Двете надлъжни [части] са мелодиите Брахад и Ратхантара; надлъжните пръчки са Рик и Саман. Напречните [пръчки] са Яджус. Седалката са лъчите на Сома. Облегалката е Удхидха, възглавницата е богатството; на този [паланкин] седи Брахма. Който знае така, се качва [на паланкина] само с един крак. Брахма го пита «Кой си ти?» Той трябва да отговори:

6. «Аз съм сезон, аз съм наследник на сезоните, роден от пространството като от утроба, [аз съм] семе за съпругата, горещината на годината, атма на всяко същество. Ти си атма на всяко същество. Това, което си ти, това съм аз [сохам асми].» Той го пита: «Кой съм аз?» — «Истината [сатям]» — трябва да отвърне той. «Какво е истина?» — «Това, което е различно от боговете и от праните, това е сат. Боговете и праните са тям. С една дума това се означава като истина [сатям]» Така му казва на него. За това се говори в следната шлока:

7. "Яджус е стомахът на този непреходен, Саман — главата му, Рик — тялото. «Това е Брахма» — така трябва да се разбира този мъдрец, съставен от Брахма, велик.“ [Брахма] го пита: „С какво придобиваш мъжките ми имена?“ — „С дишане [прана]“ — трябва да отвръща той. „С какво — женските?“ — „Със слово [вак]“. С какво — немъжките имена?“ — „С ум [манас]“. „С какво — миризмите?“ — „С носа“. „С какво — фомите?“ — „С очите“. „С какво — звуците?“ — „С ушите“. „С какво — вкусовете?“ — „С езика“. „С какво — действията?“ — „С ръцете“. „С какво — радостите и страданията?“ — „С тялото“. „С какво — блаженство, любовно удоволствие, пораждаме?“ — „С половия орган“. „С какво — ходене?“ — „С краката“. „С какво — мисли, които трябва да се узнаят, желания?“ — „С разума [праджна]“ — така трябва да отговаря. Той му казва : „Водите наистина са за мен този [свят], това е твоят свят.“ Който така знае, постига победата на Брахма; който така знае, постига успеха [на Брахма].

ВТОРА ГЛАВА

1. „Праната е Брахма“ — наистина, така казваше Каушитаки. Умът е пратеник на тази прана, Брахма. Зрението е неин пазител, слухът — неин глашатай, речта — неин слуга. Този, който знае, че мисълта е пратеник на тази прана — Брахма, сам придобива пратеник; (който знае), че зрението е неин пазител, сам придобива пазител; (който знае), че слухът е неин глашатай, сам придобива глашатай; (който знае), че речта е неин слуга, сам придобива слуга. На тази прана, Брахма, всички божества дават приношения, макар че тя не моли за това. По същия начин всички същества дават приношения на този, който така знае, макар той да не моли за това. Тайният смисъл на това е следният: „Не трябва да се иска.“ Това е както ако някой (просяк) обикаля селището, проси и не получава нищо, и тогава сядна на земята и казва: „Вече няма да ям от това, което ми дават.“ Тогава тези, които преди са му отказвали, започват да го викат. Такава е дхармата на този, който не иска. Дарителите на храна наистина го призовават: „Ще ти дадем.“

2. „Праната е Брахма“ — наистина, така казваше Пайнгя. Зад речта на тази прана, Брахман, се намира зрението; зад зрението — слухът; зад слуха — мисълта; зад мисълта — дишането. На тази прана, Брахма, всички божества дават приношения, макар че тя не моли за това. Тайният смисъл на това е следният: „Не трябва да се иска.“ Това е както ако някой (просяк) обикаля селището, проси и не получава нищо, и тогава сядна на земята и казва: „Вече няма да ям от това, което ми дават.“ Тогава тези, които преди са му отказвали, започват да го викат. Такава е дхармата на този, който не иска. Дарителите на храна наистина го призовават: „Ще ти дадем.“

3. Ето начина за придобиване на единственото богатство. Ако някой желае единственото богатство, в нощта на пълнолунието, или на новолунието или през светлата половина, под благоприятно съзвездие, след като накладе (жертвен) огън, да очертае кръг наоколо, да напръска мълчаливо (без да казва мантра) (осветена) вода, и да принесе (топено)

масло в (ритуален) съд (с думите): „Божеството, наречено слово, е това, което е получено (буквално: обградено); нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него (божеството). Божеството, наречено обоняние, е това, което е получено; нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него. Божеството, наречено зрение, е това, което е получено; нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него. Божеството, наречено слух, е това, което е получено; нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него. Божеството, наречено ум (манас), е това, което е получено; нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него. Божеството, наречено пораждане (праджа), е това, което е получено; нека то да получи едикое си за мен. Сваха за него.“ След като поеме миризмата на пушека и намаже членовете си с масло, той трябва да каже това, което желае, или да изпрати пратеник. Тогава получава.

4. Ето божественото желание. Ако някой желае да бъде обичан от мъж или жена или от много мъже или жени, той трябва да даде принесе масло на едно от нейните (на луната) проявления по (описания) начин, като казва: „Принасям, едикой си, твоето слово в мен. Сваха. Принасям, едикой си, твоето обоняние в мен. Сваха. Принасям, едикой си, твоето зрение в мен. Сваха. Принасям, едикой си, твоя слух в мен. Сваха. Принасям, едикой си, твоето съзнание (праджна) в мен. Сваха.“ След като поеме миризмата на пушека и намаже членовете си с масло, той трябва да влезе в контакт (със своя обект) или да застане от подветрената страна. Тогава той става обичан и получава (желаното).

5. Ето приношението, въведено от Пратардана, наречено вътрешна Агнихотра (жертвоприношение на огън). Докато човек говори, той не може да диша, и така отдава дъха на словото. Докато човек диша, той не може да говори и тогава той отдава словото в дъха. Тези две приношения — вечни, безсмъртни, той отдава постоянно, независимо дали е буден или спи. Другите приношения са ограничени, защото се състоят от различни действия. Затова древните (мъдреци) не са извършвали (обикновена) Агнихотра.

6. Уктха (стихът) е Браhma, казва Шушкабхрингара. Нека го възприемем като строфа — всички същества пеят за него, за неговото величие. Нека го възприемем като свещена формула (яджус) — всички същества се присъединяват към него, към неговото величие. Нека го

възприемем като мелодия — всички същества се прекланят пред него, пред неговото величие. Нека го възприемем като успех, нека го възприемем като слава, нека го възприемем като блясък. Както той е между най-хубавите рецитации, най- славната, най-бляскавата, така и този, който знае е най-красивия, най- славния, най-бляскавия измежду всички същества. Така (жрецът) адхварю организира същността на жертвоприношението, състоящо се от действия; той втъкава в него множество ритуални формули. (Жрецът) хотар вплита множество строфи в множеството ритуални формули. (Жрецът) удгатра вплита множество мелодии в множеството строфи. Това е същността на тройната наука. Този, който така знае, наистина постига същността (атма) на Индра.

7. Ето трите ритуала (въведени от) Сарваджит Каушитаки. Сарваджит Каушитаки се обръща към изгряващото слънце, като е поставил жертвената лента; взима от водата и излива три пъти чашата с вода, като казва: „Ти си този, който изхвърля, който изхвърля злото (или: греха) извън мен!“ По същия начин (когато слънцето е) в зенита: „Ти си този, който извлича, извлича злото от мен!“ По същия начин (когато слънцето е) на залез: „Ти си този, който изхвърля всичко, изхвърля цялото зло извън мен!“ По този начин злото, което е направено през нощта или през деня се изхвърля изцяло; този, който знае така, се обръща към слънцето по този начин. Злото, което той прави през нощта или през деня, бива изхвърлено изцяло.

8. Всеки месец в нощта на новолунието той трябва да се обърне към луната (когато тя е видима) по същия начин; или протяга към нея две треви и казва: „Моето сърце е на линията на разделението, която е в небето, на луната. Мога ли да не изплача тъгата си по моя син!“ Тогавя неговият син не умира преди него. Това е ритуалът за този, който има син. За този, който няма син: „Разшири се (надуй се), за да се вляят (сили) в теб.“ „Да се вляят в теб водите, да се вляят силите.“ „Стеблото, което надуват Адитите.“ След като е казал тези три строфи (нека каже): „Не духай през нашия живот, през нашите наследници, през нашия добитък! Този, който ни мрази и когото ние мразим, (из)духва през своя живот своя наследник, своя добитък! Така аз се обръщам към Индра, аз се обръщам по пътя на слънцето.“ (Като каже това), той завърта дясната си ръка (по оста).

9. В нощта на пълнолунието той трябва да се обърне към луната, когато тя се вижда на изток, като каже: „Ти си царят Сома, който вижда надалеч; ти си Праджапати с петте усти. Брахманът е една от твоите усти; с тази уста ти изяждаш царете; с тази уста ме направи ядящ храна. Царят е една от твоите усти; с тази уста ти ядеш народа; с тази уста ме направи ядящ храна. Соколът е една от твоите усти; с тази уста ти ядеш птиците; с тези уста ме направи ядящ храна. Огънят е една от твоите усти; с тази уста ти ядеш света; с тази уста ме направи ядящ храна. В тебе е петата уста; с тази уста ти ядеш всички същества; с тази уста ме направи ядящ храна. Не намалявай нашия живот, потомство и добитък! Който ни мрази и когото ние мразим, намалява своя живот, потомство и добитък! Така аз вървя по божествения път, аз се въртя по пътя на слънцето.“ Като казва това той се завърта по оста на дясната си ръка.

10. После, когато се съединява със своята жена, той трябва да докосне сърцето ѝ, като казва: „Всичко, което е в твоето сърце, в обиталището на Праджапати, о ти с красиви черти — нека, о, господарко на безсмъртието, нека да не изплакваш траура по твоя син!“ Така нейният потомък не умира преди нея.

11. След това, когато се завръща от път, той трябва да докосне главата на своя син: „От всеки мой член ти си роден, от сърцето изникваш; твоето име е «аз», о сине, нека живееш сто есени.“ (После) той казва името му, „Бъди камък, бъди брадва, бъди неуязвимо злато, името ти е богатство, о сине, живей сто есени.“ (После) той казва името му. След това го целува (и казва): „Както Праджапати е целунал съществата, породени от него, за тяхното съхранение, така и аз те целувам, еди-кой си.“ После той казва на дясното му ухо: „Дай му, о щедри, о даряващи“, а на лявото: „О Индра, дай ни най добрите богатства!“ „Не бъди раздвоен, не се загубвай, живей сто есени, о сине. Аз докосвам твоята глава с твоето име.“ — и той трябва да докосне три пъти главата му. (Като каже) „Аз муча върху тебе с мученето на (твоите) крави,“ той трябва да измучи три пъти върху главата му.

12. Сега за умирането на боговете. Наистина този Браhma блести, когато гори огънят и умира, когато огънят не гори. Горещината му отива в луната, дишането [прана] — във вятъра [ваю]. Наистина този Браhma блести, когато се вижда луната; когато не се вижда, умира. Горещината му отива в посоките на света, а праната — във вятъра.

Наистина всички тези богове отиват във вятъра. Като умират във вятъра, те не умират. Те наново се появяват от него. Това е за боговете, сега за атма.

13. Наистина този Брахма блести, когато се говори с езика и умира, когато не се говори. Горещината му отива в зрението, праната — в дъха [прана]. Наистина този Брахма блести, когато се гледа с очите и умира, когато не се гледа. Горещината му отива в слуха, праната — в дъха. Наистина този Брахма блести, когато се слуша с ушите, и умира когато не се слуша. Горещината му отива в ума [манас], праната — в дъха. Наистина този Брахма блести, когато се мисли с ума и умира, когато не се мисли. Горещината му отива в дъха и праната — в дъха — всички тези богове отиват в дъха. Когато умират в дъха, те не умират. Те отново се пораждат от него. Наистина, ако двете планини — южната и северната, тръгнат против този, който така знае, за да го смачкат, те няма да успеят. Тези, които го мразят и тези, които той мрази — всички умират около него.

14. Сега за първенството. Всички богове, спореци за това кой е най-важният, излезли от тялото — то лежало без да диша, като парче дърво. Тогава в него влязла речта. То [тялото] заговорило с език, но продължило да лежи. Тогава в него влязло зрението. То говорело с език, виждало с очи, но продължило да лежи. Тогава в него влязъл слухът. То говорело с език, виждало с очи, слушало с уши, но продължило да лежи. Тогава в него влязъл умът. То говорело с език, виждало с очи, слушало с уши, мислело с ум, но продължило да лежи. Тогава в него влязъл дъхът [прана]. То веднага станало. Тогава всички богове разбрали първенството на дишането, схванали дишането като атма на разума [праджна] и заедно излезли от това тяло. Влезли във вятъра [ваю], станали атма на пространството [акаша] и влезли в небето [сварга]. По същия начин и този, който така знае, разбирайки първенството на дишането, схващайки дишането като атма на разума, излиза от това тяло заедно с всички тези. Влизайки във вятъра, станал атма на пространството, той отива в небето, отива там, където са тези богове. Достигайки [там;], този, който така знае, става така безсмъртен, както са безсмъртни тези богове.

15. Сега за предаването от баща на син. Когато бащата е на прага на смъртта, той извиква сина си. Като покрие къщата с нова слама, накладе огъня, постави до него съд с вода, бащата ляга, облечен с нови

дрехи. Като пристигне синът, той ляга върху него, като докосва със своите сетивни органи тези на бащата. Или пък той може да направи предаването като синът е седнал срещу него. Той му предава (така): „Аз искам да поставя в теб моя глас“ — казва бащата. „Аз получавам в мен твоя глас.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моето дишане" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоето дишане.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моето зрение" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоето зрение.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моя слух" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоя слух.“ казва синът. Аз искам да поставя в теб моя вкус" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоя вкус.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моите действия" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоите действия.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моите удоволствие и страдание" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоите удоволствие и страдание.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моите сладострастие, любов и пораждане" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоите сладострастие, любов и пораждане.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моето движение" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоето движение.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моята душа " — казва бащата. „Аз получавам в мен твоята душа.“ — казва синът. Аз искам да поставя в теб моите разум (дхи) и разсъдък (виджнатавья)" — казва бащата. „Аз получавам в мен твоите разум и разсъдък.“ — казва синът. Ако той не може да говори, да изрече кратко: „Аз ти давам моя дъх.“ и синът отговаря „Аз получавам твоя дъх.“ После синът се отдръпва на изток, като застава отдясно. Бащата му извиква: „Да те закриля славата, брахманският блясък, величието!“ Другият тогава поглежда към него през лявото си рамо, като крие лицето си с ръка или с част от дрехата си и казва: „Нека небесните светове съхранят твоите желания!“ Ако бащата оздравее, той трябва да живее като подчинен на сина си или да стане отшелник. Ако умре, (синът) трябва да стане собственик на всичко (което е притежавал бащата), да приеме цялата собственост.

ТРЕТА ГЛАВА

1. Пратардана, син на Диводаса, достигнал любимата обител на Индра след мъжествена битка. Индра му казал: „Избирай каквото желаш, Пратардана.“ Пратардана му рекъл: „Ти сам избери за мен това, което според теб е най-полезно за човека.“ Индра му отвърнал: „Висшият не избира вместо нисшия, ти избери сам.“ „Значи ме лишаваш от милостта си?“ — казал Патардана. Но Индра не отстъпил от истината, защото Индра е самата истина. И Индра му казал: „Познай мен. Аз наистина смятам, че познаването ми е най-полезното нещо за човека. Аз убих Триширшана, сина на Твацара; аз дадох на вълците добродетелните Арунмукхи; като наруших множество уговорки, убих потомците на Прахлада на небето, Пауломите- в междинното пространство, а Калакханджиите на земята. Но нито един косъм няма да падне от главата ми [като възмездие] за това. Светът на онзи, който ме знае така, няма да намалее от никакви негови действия — нито от убийство на майката, нито от убийство на бащата, нито от кражба, нито от умъртвяване на зародиш. Каквото и зло да извърши, мургавостта няма да се изгуби от лицето му.“

2. [Индра] каза: "Аз съм дъхът [прана], атма на разума [праджна]; почитай ме като живот [или: възраст айу]; като безсмъртно [амрита]. Животът е дишане [прана] и дишането е живот. Защото животът е дотогава, докато в тялото обитава дишането. Наистина чрез дишането се постига безсмъртие в този свят, чрез разума [праджна] — истинска представа [сатясамкалпа]. Който ме почита като живот, като безсмъртие, достига в този свят целия [срок на] живот, постига безсмъртие, неунищожимост в небесния свят. Някои казват за това: „Наистина праните се събират“ защото наистина никой не може едновременно да предава име с речта, форма — с очите, звук — с ушите, мисъл — с ума [манас]. Наистина, събрани, праните правят това едно след друго. Когато речта говори, говорят всички прани, когато очите гледат, гледат всички прани, когато ушите слушат, слушат всички прани. Когато умът мисли, мислят всички прани, когато

дишането диша, дишат всички прани. Това наистина е така — каза Индра — но наистина сред праните има най-главна.

3. Ако речта напусне някого, той продължава да живее, нали сме виждали неми. Ако зрението напусне някого, той продължава да живее, нали сме виждали слепци. Ако слухът напусне някого, той продължава да живее, нали сме виждали глухи. Ако умът напусне някого, той продължава да живее, нали сме виждали безумни. Ако някой е с отрязани ръце, той продължава да живее. Ако някой е с отрязани крака, той продължава да живее, нали сме виждали [такива хора]. Но наистина само дишането, този атма на разума [праджна] хваща това тяло и го вдига. Затова той трябва да се почита като химн [уктха — асонанс на уттха — повдигащ]. Всичко това се постига чрез дишането. Наистина дишането е разум, разумът наистина е дишане, защото те заедно обитават това тяло, заедно излизат навън. Потвърждението и начина по който се познава това са следните: когато човек заспи без сънища, той постига единство с дишането. Тогава в него влиза речта с всички имена, зрението с всички форми, слухът с всички звуци, умът с всички мисли. Когато той се събуди то както от раздухан огън на всички страни се пръскат искри, така от този атма се разпръскват праните по своите места, от праните — боговете, от боговете — световите. Тъкмо това дишане, този атма на разума хваща тялото и го вдига. Затова трябва да се почита като химн. Всичко това се постига чрез дишането. Наистина дишането е разум, наистина разумът е дишане. Потвърждението и начинът, по който се познава това са следните: когато болният човек, умиращ, отпадне, лежи без памет, то се казва: „съзнанието [читта] го напусна“, той нищо не чува, нищо не вижда, нищо не говори, нищо не мисли. Тогава той постига единство с дишането, в него влиза речта с всички имена, зрението с всички форми, слухът с всички звуци, умът с всички мисли. И когато той излиза от тялото, той излиза заедно с тези [прани].

4. Речта наистина му дава всички имена, чрез речта той добива всички имена. Дишането [прана] наистина му дава всички миризми, чрез дишането той добива всички миризми. Зрението наистина му дава всички форми; чрез зрението той добива всички форми. Слухът наистина му дава всички звуци, чрез слуха той добива всички звуци. Умът наистина му дава всички мисли; чрез ума той добива всички мисли. Всички те влизат чрез дишането. Дишането е разум и разумът е

дишане. Наистина двете заедно обитават тялото и двете заедно го напускат. Сега ще обясним как в този разум всички същества стават единни.

5. Речта е негов външен член, името е част от съществуващото [бхутаматра], намираща се от другата страна. Дишането е негов външен член, миризмата е част от съществуващото, намираща се от другата страна. Окото е негов външен член, формите са част от съществуващото, намираща се от другата страна. Езикът е негов външен член, вкусът е част от съществуващото, намираща се от другата страна. Ръцете са един негов външен член, действието е част от съществуващото, намираща се от другата страна. Тялото е един негов външен член, радостта и мъката са част от съществуващото, намираща се от другата страна. Половият орган е един негов външен член, блаженството, любовното удоволствие и пораждането са част от съществуващото, намираща се от другата страна. Краката са един негов външен член, ходенето е част от съществуващото, намираща се от другата страна. Разумът е един негов външен член, мислите и желанията са част от съществуващото, намираща се от другата страна.

6. Като се подчини речта на разума [праджна], чрез речта се придобиват всички имена. Като се подчини зрението на разума, чрез зрението се придобиват всички форми. Като се подчини слухът на разума, чрез слуха се придобиват всички звуци. Като се подчини езикът на разума, чрез езика се придобиват всички вкусове. Като се подчинят ръцете на разума, чрез ръцете се придобиват всички действия. Като се подчини тялото на разума, чрез тялото се придобиват всички [видове] радост и мъка. Като се подчини половият орган на разума, чрез половия орган се придобиват всички [видове] блаженство, любовно удоволствие и порождаване. Като се подчинят краката на разума, чрез краката се придобиват всички ходения. Като се подчини разсъдъкът [дхи] на разума, чрез разсъдъка се придобиват всички мисли.

7. Защото речта, напусната от разума, не би предавала никакво име. Казват: „Разумът ми бе другаде, не схванах това име.“ Защото дишането, напуснато от разума, не би предавало никаква миризма. Казват: „Разумът ми бе другаде, не усетих тази миризма.“ Защото зрението, напуснато от разума не би предавало никаква форма. Казват: „Разумът ми бе другаде, не схванах тази форма.“ Слухът, напуснат от

разума, не би предавал никакъв звук. Казват: „Разумът ми бе другаде, не чух този звук.“ Езикът, напуснат от разума, не би предавал никакъв вкус. Казват: „Разумът ми бе другаде, не усетих този вкус.“ Ръцете, напуснати от разума, не биха предавали никакво действие. Казват: „Разумът ми бе другаде, не схванах това действие.“ Тяло, напуснато от разума, не би предавало радост и мъка. Казват: „Разумът ми бе другаде, не схванах тези радост и мъка.“ Половият орган напуснат от разума, не би предавал блаженство, любовно удоволствие и пораждане. Казват: „Разумът ми бе другаде, не схванах това блаженство, любовно удоволствие, пораждане.“ Краката, напуснати от разума, не биха предавали никакво ходене. Казват: „Разумът ми бе другаде, аз не схванах това ходене.“ Разсъдъкът [дхи], напуснат от разума, не би имал сила, не би познал това, което трябва да се познае.

8. Трябва да се познае не речта, трябва да се знае говорещия; трябва да се познава не вкус, трябва да се знае вкушаващия; трябва да се познава не действието, трябва да се знае действащия; трябва да се познават не радостта и мъката, трябва да се познава усещанията радост и мъка; трябва да се познават не блаженството, любовното удоволствие и пораждането, трябва да се знае изпитващия блаженство, любовно удоволствие и пораждане; трябва да се познае не ходенето, трябва да се знае ходещия; трябва да се познава не ума [манас], трябва да се знае обладаващия ум. Това наистина са десетте части на съществуващото, отнасящи се към разума [праджна]; тези десет части на разума се отнасят към съществата, защото ако не бяха частите на съществуващото, нямаше да има и части на разума; а ако не бяха частите на разума, нямаше да има и части на съществуващото,

9. защото никаква форма не е възможна без тях. Той наистина не е многоформен. Както в каруцата обръча на колелото се опира на спиците, а спиците — на главината, така частите на съществуващото се опират на частите на разума, а частите на разума се опират на дишането. Дишането е атма на разума, блаженство, то не остарява и е безсмъртно. Който така знае, не става по-голям от добри дела и не става по-малък от лоши. Защото наистина само той подтиква към добри дела този, когото иска да отведе от тези светове. Наистина само той подтиква към лоши дела този, когото иска да отведе надолу. Той е пазител на световите, той е господар на световите, той е властелин на

всичко. Той е моят атма, това трябва да се знае. Той е моят атма, това трябва да се знае.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

1. Гаргя, синът на Балаки беше наистина учен и прославен. Той живееше сред жителите на Ушинара, Ваша и Матся, Куру и Панчала, Каши и Мизеха. Той отиде при Аджаташатру [цар на] Каши и му каза: „Искам да ти разкажа за Брахма.“ Аджаташатру отвърна: „Ще ти дадем хиляда [крави]!“ При тези думи хората тичаха и викаха: „Джанака, Джанака!“ (В слънцето е величието, в луната е храната, в мълнията е истината, в гърма е звукът, във вятъра е Индра Вайкунтха, в пространството е пълнотата, в огъня е непобедимостта, във водите е горещината — това за божествата. Сега за атма: в отражението е подобие, в сянката е двойникът, в ехото е животът, в съня е смъртта, в тялото е Праджapati, в дясното око е речта, в лявото око е истината.)

2. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в слънцето.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Него, великия, с бели дрехи, възвишения, аз почитам като най-главния от всички същества. Този, който го почита така, става възвишен, най-главен от всички същества.“

3. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в луната.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като атма на храната. Този, който го почита така, става атма на храната.“

4. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в мълнията.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като атма на истината. Този, който го почита така, става атма на истината.“

5. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в гърма.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като атма на звука. Този, който го почита така, става атма на звука.“

6. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в пространството.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като пълен, неподвижен Брахма. Който го почита така, се изпълва с потомство, с добитък, слава и с блясъка на Брахма; той достига пълния срок [на живота].“

7. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша във вятъра. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като Индра Вайкунтха, като непобедима армия.“ Който го почита така, не може да бъде победен от никого, той е непобедим, покорител на враговете си.

8. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в пространството. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като съвършения, неизменен Брахма.“ Който го почита така, има пълнота на потомството, на добитъка, на славата, на брахманството, на небесния свят. Той постига пълния срок на живота.

9. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в огъня. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като завоевател.“ Който го почита така, става завоевател на другите.

10. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша във водата. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като същност на блясъка.“ Който го почита така, придобива същността на блясъка.

11. Синът на Балаки каза: „Аз почитам този пуруша в огледалото.“ Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като образ.“ Който го почита така, неговият потомък се ражда с неговия образ.

12. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в сянката. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като втори неотделим.“ Който го почита така, получава своя втори, той има втори.

13. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в ехото. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като дъха.“ Който го почита така, не изгубва своето съзнание преждевременно.

14. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в звука. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като смъртта.“ Който го почита така, не умира преждевременно.

15. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в съня. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като бога Яма.“ Който го почита така, всичко е подчинено на неговото величие.

16. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в телата. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като Праджапати.“ Който го почита така, той се пресъздава със своите потомци и с добитъка и със славата и с брахманския блясък, и с небесния свят и достига пълния срок на живота.

17. Синът на Балаки каза: "Аз почитам този пуруша в дясното око. Аджаташатру му отвърна: „Да не говорим за него. Аз го почитам като същност на думата, същност на огъня, същност на светлината.“ Който го почита така, той става същност на всички (същества).

18. Тогава синът на Балаки млъкна и Аджаташатру го попита: „Това ли [имаше да кажеш], сине на Балаки?“ — „Това“ — отвърна синът на Балаки. Аджаташатру му каза: „Ти напразно спореше с мен и казваше, че ще ми разкажеш за Брахма. Наистина, сине на Балаки, трябва да се знае този, който е създател на тези пуруша и неговите дела.“ Тогава синът на Балаки отиде при него с дървета в ръка и каза: „Искам да се уча при теб!“ Аджаташатру отвърна: „Не е прието кшатрий да обучава брахман, [но] ела, ще ти обясня.“ Той го хвана за ръка и двамата тръгнаха. Отидоха при един човек, който спеше. Аджаташатру му каза: „О, велики владетелю Сома, с бели дрехи облечен!“ Човекът не се помръдна. Тогава той го побутна с пръчка и човекът веднага стана. Аджаташатру попита: „Сине на Балаки! Къде беше този човек? Какво стана с него? Откъде той дойде тук?“ Синът на Балаки не знаеше.

19. Аджаташатру му каза: "Сине на Балаки! Това, къде беше този човек, какво стана с него, откъде дойде тук — това са надите на сърцето, наречени хита. Те се простират от сърцето като мрежа, [тънки] като косъм, разцепен на хиляди части. Те се състоят от фин [материал] с ръждивочервен, бял, черен, жълт и червен цвят. Когато човек спи без сънища, той е в тях. Тогава той става един с дишането [прана]; в него влиза речта с всички имена, зрението с всичките форми, слухът с всички звуци, умът [манас] с всички мисли. Когато се събуди, то, както от раздухван огън във всички посоки се пръскат искри, така от този атама праните отиват по своите обиталища, от праните [излизат] боговете, от боговете — световите. Това дишане [прана], този атма на разума [праджна] е влязъл в тялото, в този атма чак до космите, чак до ноктите.

20. Тези атма следват този атма както роднините — първия [от рода]. Както първият се храни [заедно] със своите роднини или както роднините му се хранят при него, така този атма на разума се наслаждава заедно с тези атма. По същия начин тези атма се наслаждават при този атма. Наистина, преди Индра да познае този атма, асурите го побеждаха. Като позна [атма], той разгроми асурите, победи ги, постигна благоденствие, власт над себе си, господство над всички богове, над всички същества. По същия начин този, който го познае, отблъсква злото, постига благоденствие, власт над себе си, господство над всички същества — този, който така знае, който така знае.

Така завършва Каушитаки упанишада

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.